

Nr 60.

Av herr **Sederholm**, om anslag till fortsatta undersökningar av lantbrukets produktionskostnader.

Sedan 1914 har understöd av statsmedel utgått för fortlöpande undersökningar över det svenska lantbrukets räntabilitet. Ifrågavarande undersökningar hava utförts på grundval av det räkenskapsmaterial, som insamlats vid landets bokföringsbyråer för lantbruk. Undersökningarnas resultat hava publicerats i lantbruksstyrelsens meddelanden »Räkenskapsresultat från svenska jordbruk». Det senast utkomna av dessa meddelanden omfattade 289 räkenskaper från skilda delar av landet för bokföringsåret 1919—1920. Statsanslag till räntabilitetsundersökningarna hava utgått under rubriken »Anslag för främjande av ordnad bokföring vid mindre jordbruk». För år 1922 utgick ifrågavarande anslag med högst 17,600 kronor.

Jämsides med ovannämnda räntabilitetsundersökning, vilken utförts på grundval av relativt enkla lantbruksräkenskaper utan särskilda vinst- och förlustberäkningar för lantbrukets särskilda driftsgrenar, har under lantbruksstyrelsens ledning under åren 1919—1922 undersökning utförts över det svenska lantbrukets produktionskostnader. Denna undersökning, som tillkommit på grund av skrivelse från 1917 års riksdag, har omfattat 130 egendomar i landets olika delar. Resultaten från denna undersökningens första år äro publicerade i »Det svenska lantbrukets produktionskostnader I 1919—1920». För de båda åren 1920—1921 och 1921—1922 är undersökningen slutförd, men resultaten ännu ej publicerade.

I skrivelse till Kungl. Maj:t har hushållningssällskapens ombudsmöte år 1922, under vitsordande av produktionskostnadsundersökningarnas stora betydelse för jordbruket, hemställt, att medel måtte beviljas för fortsättande av ifrågavarande produktionskostnadsundersökningar även efter 1922. De fortsatta undersökningarna borde dock enligt ombudsmötets mening omfatta endast ett mindre antal, t. ex. ett 60-tal, för

landets viktigaste produktionsområde fullt representativa jordbruk, varjämte resultaten från undersökningen borde bearbetas och publiceras tillsammans med resultaten från den förut omnämnda räntabilitetsundersökningen. Det ekonomiska undersökningsmaterialet från jordbruket bleve härigenom sammanfört i en publikation och bearbetnings- och tryckningskostnader förbilligades. Ombudsmötet uppskattar det för fortsättande av produktionskostnadsundersökningen erforderliga statsanslaget till 15,000 kronor.

Kungl. lantbruksstyrelsen har i infortrat yttrande tillstyrkt denna framställning från hushållningssällskapens ombudsmöte, men beräknat anslagsbehovet för produktionskostnadsundersökningen något lägre eller till 12,500 kronor per år.

I 1923 års statsverksproposition saknas emellertid icke blott förslag om anvisande av medel för genomförandet av fortsatta produktionskostnadsundersökningar, utan även anslagen för bearbetningen av bokföringsföreningarnas resultat, för vilket ändamål lantbruksstyrelsen begärt 7,500 kronor, hava under hänvisning till det statsfinansiella läget indragits.

Under de för lantbruket ytterligt tryckta tider vi nu genomleva, då det mer än någonsin är nödvändigt att med alla medel söka förbättra driftens ekonomiska planläggning och förbilliga lantbrukets produktionskostnader, finna vi emellertid dessa räntabilitets- och produktionskostnadsundersökningar mer än annars värdefulla och nödvändiga för jordbruket. De i sammanhang med dem utförda undersökningarna och jämförelserna mellan olika driftsmetoders och produktionsgrenars relativa räntabilitet äro nämligen, såsom grundade på i lantbrukets praxis under skilda förhållanden invunna resultat, av mycket stort värde för planläggningen av det praktiska jordbruket. Det genom undersökningarna framskaffade materialet är också det viktigaste underlaget för undervisningen i jordbruksekonomi vid våra högre och lägre undervisningsanstalter i lantbruk och för dem vägledning i jordbrukets ekonomiska planläggning, som lämnas av lantbrukskonsulenterna.

När det för stat och hushållningssällskap gäller att avväga vilka medel, som äro mest effektiva för jordbruksnäringens befrämjande, måste det även vara av stor betydelse att äga på exakta bokföringsresultat grundad kännedom om jordbrukets ekonomiska ställning och räntabilitetsförhållanden.

Betydelsen av fortlöpande undersökningar över lantbrukets ekonomiska bärighet och härpå inverkan faktorer hava också sedan flera år

tillbaka trängt igenom i de flesta länder med ett något mera utvecklat jordbruk. I samtliga våra nordiska grannländer utgå betydande statsanslag för ändamålet. Såsom exempel kan anföras, att i Danmark utgår 50,000 kronor statsanslag årligen ensamt till statistisk bearbetning av bokföringsföreningarnas räkenskapsmaterial, varjämte dessa föreningar i statsanslag erhålla halva avlöningen till sina räkenskapsassistenter.

Enär statsmedel begärts för budgetåret 1923—1924 till understöd av bokföringsföreningar och för insamling av räkenskapsresultat från dessa, synes det oss även vara dålig sparsamhet att indraga anslagen till den bearbetning av det insamlade materialet, genom vilken detsamma först får värde för det allmänna. Ett uppskov med bearbetningen på obestämd tid betyder ju att hela det insamlade materialet blir i detta hänseende värdelöst. Skola undersökningsresultaten få praktisk betydelse för jordbruket måste de nämligen offentliggöras snarast möjligt och icke först i en obestämd framtid.

På grund av vad som sålunda anförts och med hänvisning till av Kungl. lantbruksstyrelsen utförda beräkningar över det erforderliga kostnadsbeloppet få vi härmed hemställa,

dels att riksdagen behagade för budgetåret 1923—1924 anvisa ett belopp av 7,500 kronor för möjliggörandet av fortsatt bearbetning och publicering av från bokföringsföreningarna insamlade räkenskapsutdrag;

dels att riksdagen behagade för budgetåret 1923—1924 anvisa ett belopp av 12,500 kronor för möjliggörande av fortsatta produktionskostnadsundersökningar för lantbruket.

Stockholm den 19 januari 1923.

G. Sederholm.
